

Μαθηματικά Δ' Δημοτικού

Τετράδιο Εργασιών α' τεύχος

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΡΧΙΚΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ	Ξανθή Βαμβακούση , Εκπαιδευτικός Γεώργιος Καργιωτάκης , Εκπαιδευτικός Αλεξάνδρα-Δέσποινα Μπομποτινού , Εκπαιδευτικός Αθανάσιος Σαΐτης , Εκπαιδευτικός
ΚΡΙΤΕΣ-ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ	Ευγένιος Αυγερινός , Καθηγητής του Πανεπιστημίου Αιγαίου Παναγιώτης Γιαβρίμης , Σχολικός Σύμβουλος Σταμάτης Βούλγαρης , Εκπαιδευτικός
ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ	Πέτρος Μπουλούμπασης , Σκιτσογράφος-Εικονογράφος
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ	Σοφία Τσακιρίδου , Φιλολόγος
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ	Γεώργιος Τύπας , Μόνιμος Πάρεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΟΥ ΥΠΟΕΡΓΟΥ	Γεώργιος Πολύζος , Πάρεδρος ε.θ. του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου
ΕΞΩΦΥΛΛΟ	Αλέξανδρος Ψυχούλης , Εικαστικός Καλλιτέχνης
ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ	ACCESS ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ Α.Ε.

Στη συγγραφή του δείγματος γραφής, που αποτελεί μέρος του παρόντος βιβλίου, συμμετείχε και η **Θεοδώρα Πατσαλού**, Εκπαιδευτικός.

Γ' Κ.Π.Σ. / ΕΠΕΑΕΚ II / Ενέργεια 2.2.1 / Κατηγορία Πράξεων 2.2.1.α:
«Αναμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών και συγγραφή νέων εκπαιδευτικών πακέτων»

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
Μιχάλης Αγ. Παπαδόπουλος
Ομότιμος Καθηγητής του Α.Π.Θ.
Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Πράξη με τίτλο:

«Συγγραφή νέων βιβλίων και παραγωγή υποστηρικτικού εκπαιδευτικού υλικού με βάση το ΔΕΠΠΣ και τα ΑΓΣ για το Δημοτικό και το Νηπιαγωγείο»

Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου
Γεώργιος Τύπας
Μόν. Πάρεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Αναπληρωτής Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου
Γεώργιος Οικονόμου
Μόν. Πάρεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Έργο συγχρηματοδοτούμενο 75% από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και 25% από εθνικούς πόρους.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΑΝΕΚΔΟΣΗΣ

ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΜΑΚΕΤΑΣ,
ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΑΛΛΑΓΩΝ ΒΑΣΕΙ ΥΠΟΔΕΙΞΕΩΝ
ΤΟΥ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ,
ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ:
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΚΔΟΣΕΩΝ / Ι.Τ.Υ.Ε. «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Ξανθή Βαμβακούση Γεώργιος Καργιωτάκης Αλεξάνδρα-Δέσποινα Μπομποτίνου
Αθανάσιος Σαΐτης

ΑΝΑΔΟΧΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ: ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ

Μαθηματικά Δ' Δημοτικού

Τετράδιο Εργασιών

α' τεύχος

Οι ήρωες του βιβλίου

Στέλλα

Νικήτας

Ηρώ

Σαλ

Πέτρος

Πίνακας Περιεχομένων

Άξονες Περιεχομένου

- αριθμοί
- αριθμοί και πράξεις
- γεωμετρία
- μετρήσεις
- στατιστική
- προβλήματα

Σύμβολα-Κλειδιά

- → εργασία με την ομάδα
- → εργασία με τον διπλανό
- → συζήτηση στην τάξη με τον δάσκαλο
- → ανταλλαγή
- → φάκελος εργασιών μαθητή
- → χρήση υπολογιστή τσέπης
- → χρήση χάρακα
- → κλεψύδρα

Α' Περίοδος

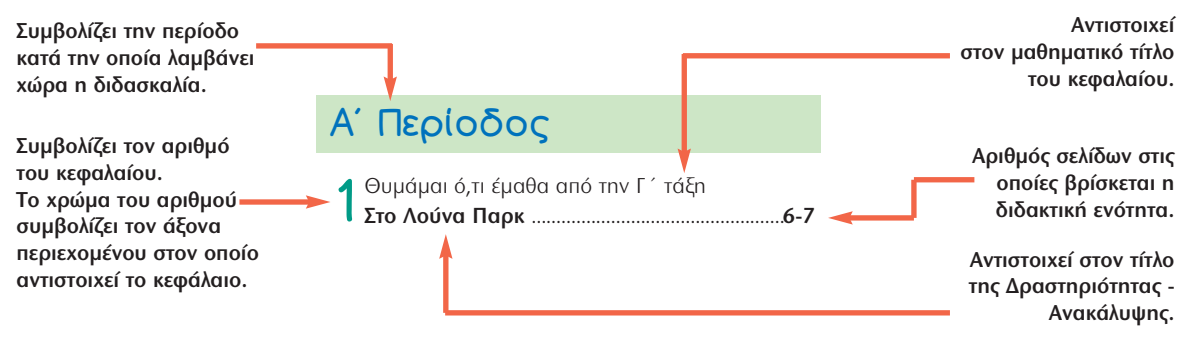
1	Θυμάμαι ό,τι έμαθα από την Γ' τάξη Στο Λούνα Παρκ.....	6-7
2	Διαχειρίζομαι αριθμούς ως το 10.000 Επιτραπέζιο παιχνίδι.....	8-9
3	Γνωρίζω τους αριθμούς ως το 20.000 Ταξίδι στο Ορμένιο.....	10-11
4	Αναλύω και συγκρίνω αριθμούς ως το 20.000 Παιχνίδια με βελάκια.....	12-13
5	Μαθαίνω για τα πολύγωνα Γεωμετρία και ζωγραφική.....	14-15
6	Οργάνωση δεδομένων και πληροφοριών Τα παιδιά πηγαίνουν εκδρομή.....	16-17
7	Αξιολογώ και οργανώνω πληροφορίες Στο θέατρο.....	18-19

1η επανάληψη 20-21

8	Προσθέτω και αφαιρώ Εκδρομή στα Καλάβρυτα.....	22-23
9	Πολλαπλασιάζω με διάφορους τρόπους Περίπατος στο άλσος.....	24-25
10	Επιλύω προβλήματα Εικονοπροβλήματα.....	26-27
11	Πολλαπλασιάζω και διαιρώ Οι μαρκαδόροι του Πέτρου.....	28-29
12	Διαιρώ με διάφορους τρόπους Σχολικές δραστηριότητες.....	30-31
13	Τέλεια και ατελής διαίρεση Στην παινιδούπολη.....	32-33
14	Διαχειρίζομαι προβλήματα Στο ζαχαροπλαστείο "Ο Γλύκας".....	34-35

2η επανάληψη 36-37

Υπόμνημα

1 Θυμάμαι ό,τι έμαθα από την Γ' Τάξη

1) Συμπληρώνω ό,τι λείπει:

Χίλια ένα
1.000 + 1

4 χιλιάδες δέκα
.....

2 χιλιάδες έντεκα
.....

.....
.....

5 χιλιάδες εκατό
.....

8 χιλιάδες εννέα
.....

7 χιλιάδες ενενήντα
.....

.....
.....

2) Εκτιμώ ποια δεσμίδα έχει περισσότερα εισιτήρια, η πράσινη ή η πορτοκαλί;

.....

Επαληθεύω:

.....
.....

3) Με το υλικό μας (Κεφ. 1-Α) φτιάχνουμε έναν πίνακα με αριθμούς από το 0 ως το 1.000.

Με τη βοήθεια του πίνακα:

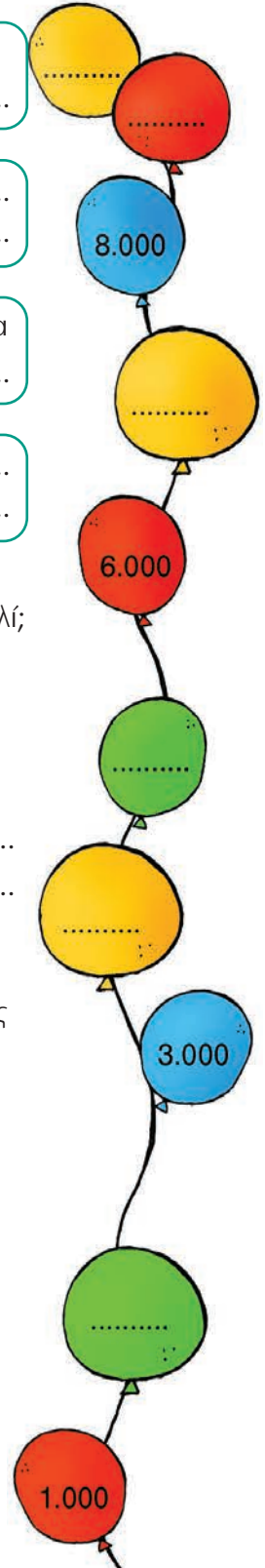
- Βρίσκουμε τον αριθμό που είναι κατά 3 Δεκάδες μεγαλύτερος από το 375.

- Υπολογίζουμε τ' αποτελέσματα:

■ $359 + 428 = \dots\dots\dots$ ■ $498 - 89 = \dots\dots\dots$

- Καταγράφουμε τρόπους για να φτάσουμε από το 135 στο 654, με προσθέσεις ή αφαιρέσεις.

- Δουλεύουμε με παρόμοιο τρόπο και για άλλους αριθμούς.

Υπολογίζω με τον νου:

- $95 + 19$
- $64 + 28$
- $134 + 57$
- $23 + 198$
- $95 - 19$
- $82 - 38$
- $275 - 49$
- $542 - 299$

+75
-25
650
+250
:2
+150
:2

4) Παρατηρώ τα παραδείγματα και συμπληρώνω:

+60

+40

:2

+200

800

x2

+50

+100

+50

+2

198

2.000	3.000	4.000	•	7.900		
•					2.003	
2.000	2.100	2.200	•		4.900	
•					5.000	5.100
6.999	7.000	7.001	•		9.800	
•					8.000	

x4

-500

-200

500

+160

+140

-2

-18

-5

+25

800

5) Ο χώρος στάθμευσης του λούνα παρκ γεμίζει καθημερινά.

• Υπολογίζω πόσα αυτοκίνητα στάθμευσαν ...

από

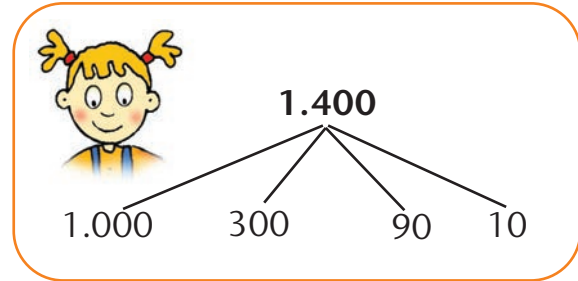
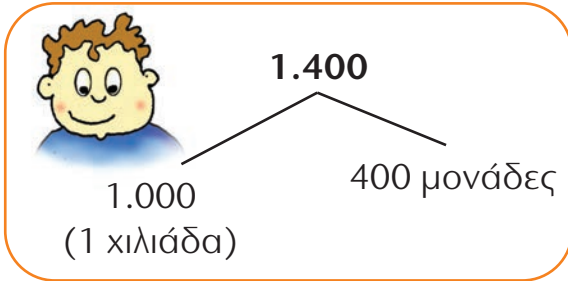
έως και

7

2

Διαχειρίζομαι αριθμούς ως το 10.000

1) Ο Νικήτας και η Ηρώ ανέλυσαν τον αριθμό **1.400** με δύο τρόπους:

- Αξιοποιώ όποιον τρόπο θέλω για να υπολογίσω τ' αποτελέσματα:

$1.400 - 1 = \dots\dots$

$1.400 - 10 = \dots\dots$

- Αξιοποιώ όποιον τρόπο θέλω για να υπολογίσω τ' αποτελέσματα:

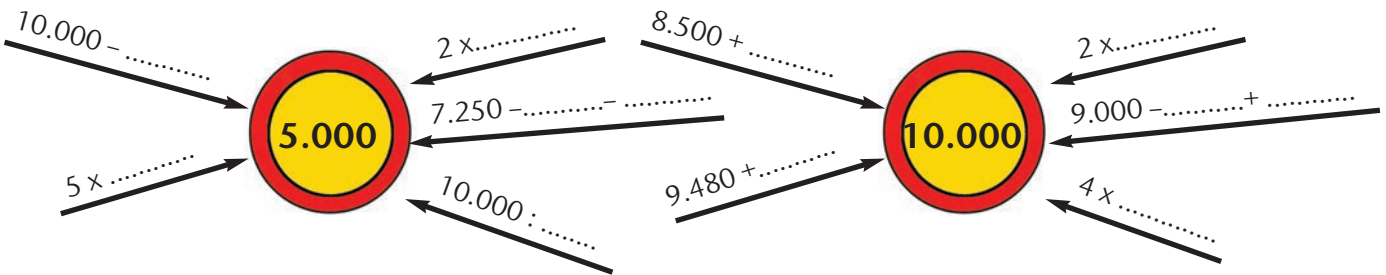
$2.098 + 3$

$5.187 + 14$

$3.000 - 100$

$7.010 - 20$

2) Φτάνω στους αριθμούς-στόχους:

3) Κυκλώνω το κομμάτι που επαναλαμβάνεται και υπολογίζω τη συνολική αξία του μοτίβου.

■ 750 ● 1.000 ▲ 250	▲ ■ ● ▲ ■ ● ▲ ■ ● ▲ ■ ● ● ▲ ● ▲ ● ▲ ● ▲ ● ▲ ● ▲	• Η αξία του: • Η αξία του:

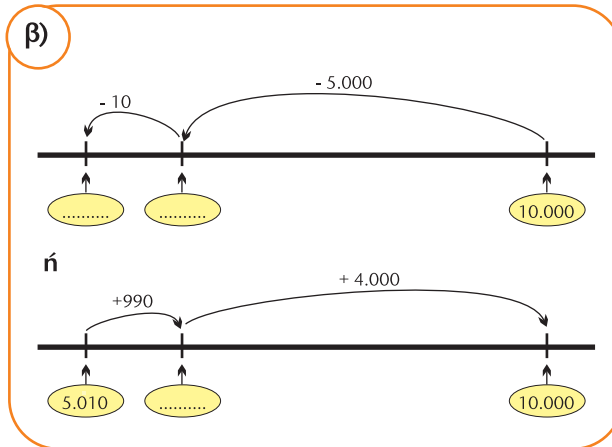
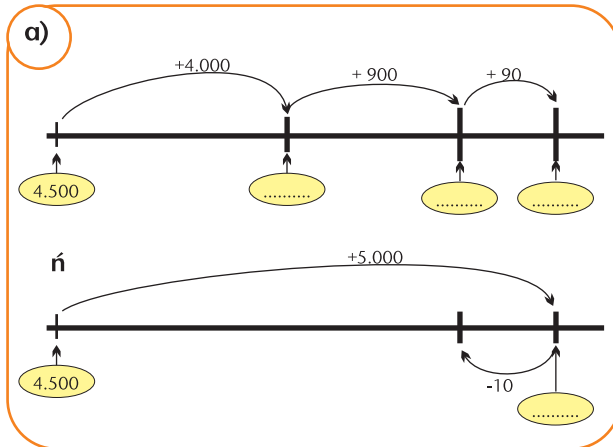
- Με τα σχήματα της εικόνας φτιάχνω ένα μοτίβο. Το διπλανό μου παιδί υπολογίζει την αξία του. (Χρησιμοποιώ μέχρι τρεις φορές το επαναλαμβανόμενο κομμάτι.)

4) Εκτιμώ τ' αποτελέσματα των πράξεων:

α) $4.500 + 4.990$ περίπου

β) $10.000 - 5.010$ περίπου

- Υπολογίζω με ακρίβεια με τη βοήθεια των πρόχειρων αριθμογραμμών.

5)

Το 1.550 είναι το μισό του 2.100.

α) Συμφωνώ; Εξηγώ την άποψή μου.

Το 2.500 είναι το τετραπλάσιο του 625.

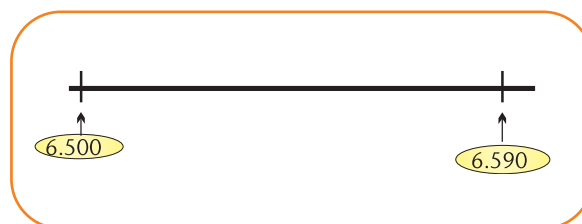
β) Συμφωνώ; Εξηγώ την άποψή μου.

6)

Έχω στο μυαλό μου έναν αριθμό. Είναι μεγαλύτερος από το 6.500 και μικρότερος από το 6.590. Το ψηφίο των δεκάδων είναι ο μεγαλύτερος μονοψήφιος ζυγός αριθμός. Αν του προσθέσω 3 μονάδες, γίνεται "στρογγυλός" αριθμός.

Βρίσκουμε τον αριθμό της Στέλλας (η αριθμογραμμή μας βοηθά):

3

Γνωρίζω τους αριθμούς ως το 20.000

- 1) Είναι σωστά γραμμένοι οι αριθμοί; Ελέγχω και τους ξαναγράφω σωστά όπου χρειάζεται:

- 2) Παρατηρώ και συνεχίζω:

- 20.000 19.000 18.000 [] [] [] [] [] [] [] [] [] []
- [] [] [] [] [] [] 13.100 13.200 13.300
- 9.970 9.980 9.990 [] [] [] [] [] [] [] [] [] []
- [] [] [] 15.060 15.070 15.080 [] [] [] [] [] [] [] [] [] []

- 3) Ποια είναι η αξία του ψηφίου 4 στους παρακάτω αριθμούς; Αντιστοιχίζω:

19.451	•	•	4 Μονάδες	•	•	40
14.130	•	•	4 Δεκάδες	•	•	4
17.140	•	•	4 Εκατοντάδες	•	•	4.000
15.314	•	•	4 Χιλιάδες	•	•	400

Υπολογίζω με τον νου:

- 1.120 + 60
- 4.230 + 70
- 7.450 + 60
- 8.970 + 40
- 2.130 - 20
- 3.220 - 30
- 5.430 - 40
- 9.820 - 50

4)

Η Ηρώ και ο Νικήτας παίζουν με τις κάρτες. Κερδίζει κάθε φορά το παιδί με τους περισσότερους πόντους:

23 E

Κερδίζει:

9 X

Εξηγούμε γιατί:

5) Τοποθετώ στον άβακα τους αριθμούς που έχουν:

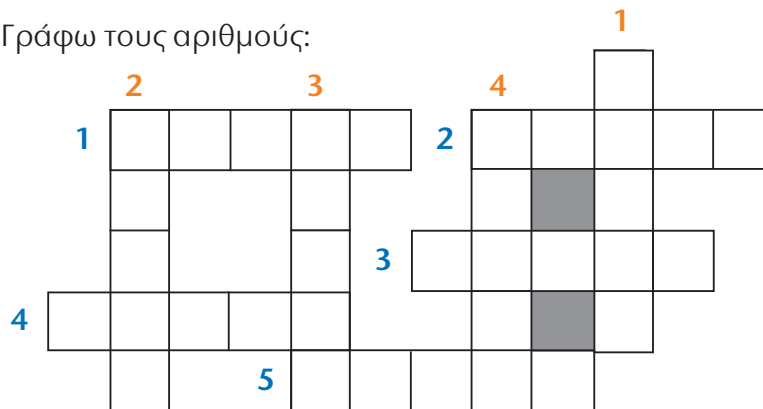
- 2 E
- 13 E
- 2 X
- 18 X

EX (100.000)	ΔX (10.000)	X (1.000)	E (100)	Δ (10)	M (1)	Συμπληρώνω
						2 E = M
		1	3	0	0	13 E = M
						2 X = M
						18 X = M

6)

Γράφω τους αριθμούς:

Κάθετα

- 1) Δεκαέξι χιλιάδες ένα.
- 2) 20.000 - 1.
- 3) Δεκαπέντε χιλιάδες τριακόσια ένα.
- 4) 12.000 + 5.

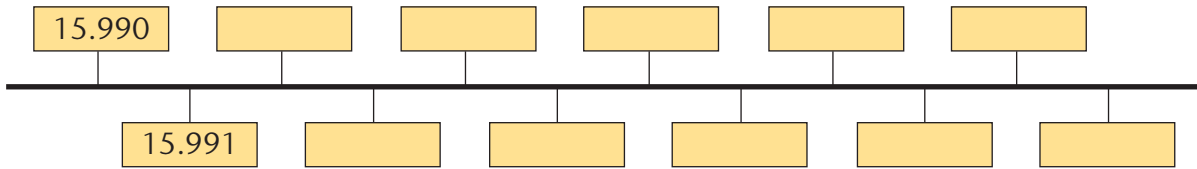
Οριζόντια

- 1) Δεκαοκτώ χιλιάδες δέκα.
- 2) Ο αριθμός αυτός αποτελείται από 14 Χιλιάδες και 6 Εκατοντάδες.
- 3) Είναι ο επόμενος του 19.999.
- 4) 19.800 + 100.
- 5) Έντεκα χιλιάδες εννιακόσια πενήντα.

4

Αναλύω και συγκρίνω αριθμούς ως το 20.000

1) Τοποθετώ στην αριθμογραμμή τους αριθμούς που λείπουν:

- Γράφω τους ζυγούς αριθμούς που βρίσκονται ανάμεσα στο 15.993 και το 16.000.

.....

- Γράφω τους μονούς αριθμούς που βρίσκονται ανάμεσα στο 15.990 και το 15.998.

.....

2) Συγκρίνω τους αριθμούς (>, <, =).

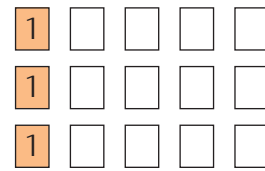

ΔΧ	Χ	Ε	Δ	Μ

- Ποιο ψηφίο καθορίζει ποιος είναι ο μεγαλύτερος αριθμός;

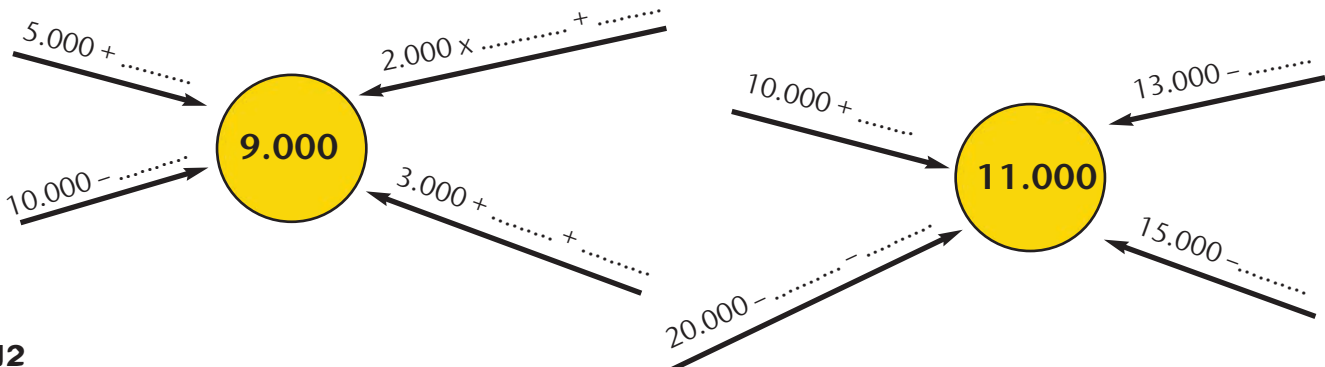
.....

3) Με τις κάρτες 1 3 8 6 0 φτιάχνω τρεις πενταψήφιους αριθμούς αρχίζοντας από το ψηφίο 1. Στη συνέχεια τους διατάσσω.

..... < <

4) Συμπληρώνουμε με όποιον τρόπο θέλουμε τους αριθμούς που λείπουν για να φτάσουμε στον αριθμό-στόχο.

Υπολογίζω με τον νου:

- $1.200 + 900$ ● $3.700 + 500$ ● $4.900 + 1.500$
- $1.300 - 500$ ● $2.500 - 700$ ● $5.400 - 50$

5)

Παρατηρούμε τους αριθμούς που είναι γραμμένοι στις κάρτες:

10.099	18.384	14.308	17.651	12.503
15.067	15.085	19.485	14.002	

- τους διατάσσουμε από τον μικρότερο στον μεγαλύτερο.
.....
- ποιοι αριθμοί έχουν στις εκατοντάδες το ψηφίο 0;.....
- ποιοι αριθμοί είναι μεγαλύτεροι από το 14.902;.....
- ποιοι αριθμοί είναι μικρότεροι από το 14.308;.....
- ποιοι αριθμοί βρίσκονται ανάμεσα στο 12.500 και το 16.000;.....
- ποιοι είναι οι αριθμοί με τη μεγαλύτερη διαφορά;.....

6) Αντιστοιχίζω τον αριθμό ή τους αριθμούς που έχουν:

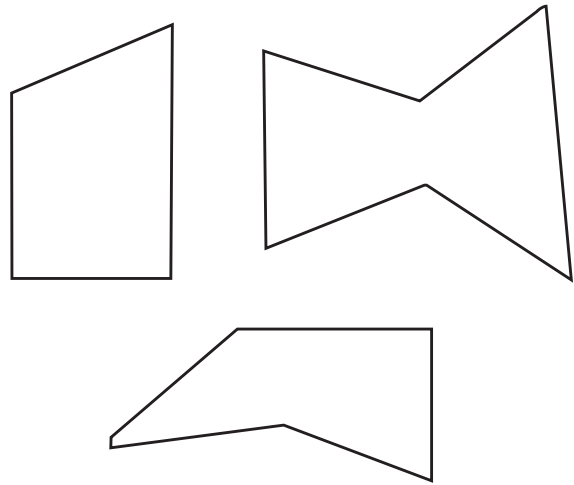
- το ψηφίο των μονάδων τριπλάσιο απ' το ψηφίο των εκατοντάδων.	●	18.045
- το ψηφίο των δεκάδων το μισό απ' το ψηφίο των χιλιάδων.	●	14.153
- το ψηφίο των	●	12.911
	●	13.602

5 Μαθαίνω για τα πολύγωνα

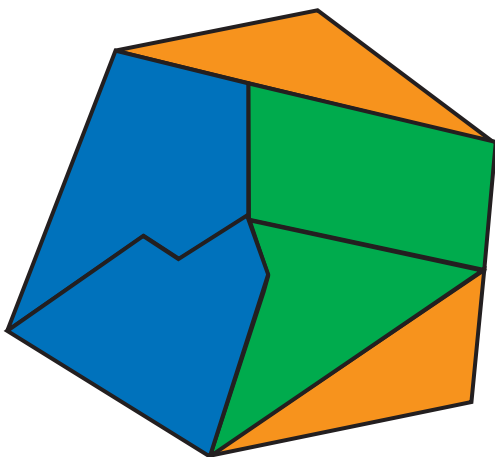
- 1) Συμπληρώνω το σχήμα έτσι, ώστε να σχηματιστεί ένα επτάγωνο.

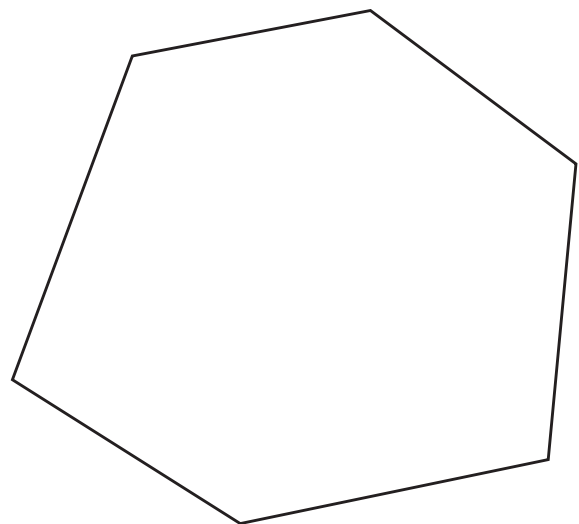
- 2) Κάποια από τα παρακάτω πολύγωνα έχουν ορθές γωνίες. Ελέγχω με και τις σημειώνω με ✓.

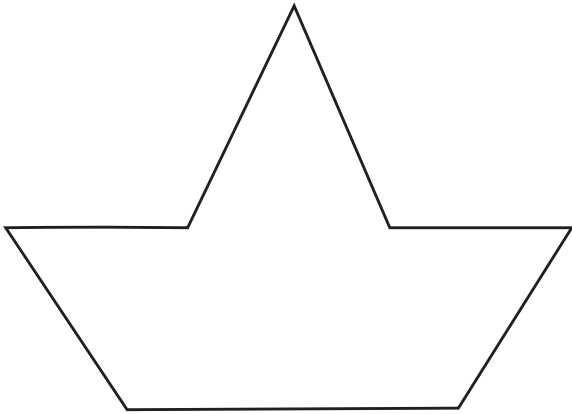
- 3) Η Ηρώ χώρισε το εξάγωνο σε περισσότερα πολύγωνα και τα χρωμάτισε:

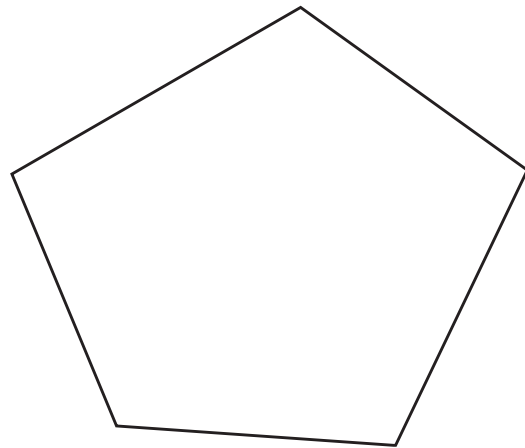
- Χωρίζω το σχήμα σε πολύγωνα. Χρωματίζω με το ίδιο χρώμα όσα έχουν τον ίδιο αριθμό πλευρών:

- 4) Χωρίζω το πολύγωνο έτσι, ώστε να προκύπτουν 4 τρίγωνα και 1 τετράπλευρο.

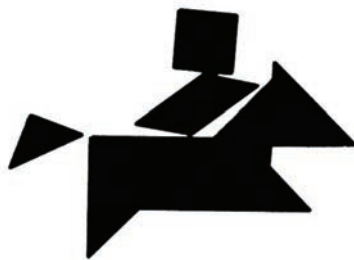
- 5) Χωρίζω το πολύγωνο σε τρίγωνα:

- 6) Με το τάνγκραμ (Καρτέλα 3) φτιάχνουμε τα παρακάτω σχέδια:

α)

β)

Το ήξερες;

Το τάνγκραμ είναι ένα πανάρχαιο κινέζικο παιχνίδι που αποτελείται από 7 επιφάνειες. Συνδυαζόμενες και οι 7 επιφάνειες κάθε φορά, μπορούν να σχηματίσουν μέχρι και 1.600 ισεμβαδικές (με ίσο εμβαδόν) φιγούρες !!!

6

Οργάνωση δεδομένων και πληροφοριών

1)

Στο πλαίσιο ενός προγράμματος Αγωγής Υγείας, τα παιδιά έμαθαν ότι πρέπει να τρώνε τουλάχιστον 2 φρούτα την ημέρα. Ο Πέτρος έκανε μια μικρή έρευνα, δίνοντας στους φίλους του να συμπληρώσουν τα παρακάτω ερωτηματολόγια. Στη συνέχεια, συγκέντρωσε τα στοιχεία της έρευνάς του:

1ο ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Κάθε μέρα τρώω:

- Λιγότερα από 2 φρούτα
- Ακριβώς 2 φρούτα
- Περισσότερα από 2 φρούτα

2ο ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Κάθε μέρα τρώω:

- Λιγότερα από 2 φρούτα
- Ακριβώς 2 φρούτα
- Περισσότερα από 2 φρούτα

3ο ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Κάθε μέρα τρώω:

- Λιγότερα από 2 φρούτα
- Ακριβώς 2 φρούτα
- Περισσότερα από 2 φρούτα

4ο ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Κάθε μέρα τρώω:

- Λιγότερα από 2 φρούτα
- Ακριβώς 2 φρούτα
- Περισσότερα από 2 φρούτα

5ο ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Κάθε μέρα τρώω:

- Λιγότερα από 2 φρούτα
- Ακριβώς 2 φρούτα
- Περισσότερα από 2 φρούτα

6ο ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Κάθε μέρα τρώω:

- Λιγότερα από 2 φρούτα
- Ακριβώς 2 φρούτα
- Περισσότερα από 2 φρούτα

7ο ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Κάθε μέρα τρώω:

- Λιγότερα από 2 φρούτα
- Ακριβώς 2 φρούτα
- Περισσότερα από 2 φρούτα

8ο ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Κάθε μέρα τρώω:

- Λιγότερα από 2 φρούτα
- Ακριβώς 2 φρούτα
- Περισσότερα από 2 φρούτα

9ο ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Κάθε μέρα τρώω:

- Λιγότερα από 2 φρούτα
- Ακριβώς 2 φρούτα
- Περισσότερα από 2 φρούτα

10ο ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Κάθε μέρα τρώω:

- Λιγότερα από 2 φρούτα
- Ακριβώς 2 φρούτα
- Περισσότερα από 2 φρούτα

11ο ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Κάθε μέρα τρώω:

- Λιγότερα από 2 φρούτα
- Ακριβώς 2 φρούτα
- Περισσότερα από 2 φρούτα

12ο ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Κάθε μέρα τρώω:

- Λιγότερα από 2 φρούτα
- Ακριβώς 2 φρούτα
- Περισσότερα από 2 φρούτα